

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:
на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Руславових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня тричі неділя і руских свят 1/2 год. пополудні.

Редакція, адміністрація, експедиція «Руслана» під ч. л. Л. Домбровського (Хорунжину). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. Рекламічні неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Князь Григорій Волконський про сучасне положенє Росії.

(Дальше).

Відносини Росії до польського населення погіршили ся до неможливости, каже кн. Волконський. Ненависть Поляків до всего російського дійшли до небувалого ступня і зовсім природно: міністерські розпорядки утвердили там панованє несправедливости і гнету, нечуваного в історії цивілізованих держав (сюди належать виключні розпорядки о «лицах польского происхождения або подружених з такими особами), а генерал-губернатори призначені для Варшави — з виїмкою Імеритинського — дуже багато робили, щоби підкопати достоїнство російского імени з ущербом для царства, серед населеня культурнійшого як корінне російске, повного традицій і правил приличности. Апухтін мало-що не на улиці ловив людей, що розмовляли по польски, а одного часу дійшло до абсурду: Поляків учили польского языка по російски, не доставало ще різки для науки дїтий «російского» Отченашу за прикладом Прусаків у Вжесні.

Кн. Волконський бачив фотографію католицької каплиці готичного стилю, но сильно оберненої з кінцем 60-их років в православну, хоч правительство жертвувало кілька десятин землі під православну церкву. На тій каплиці заткнено православний хрест, а образ Матери Божої перенесено в квартиру губернатора, до єго ідальні, де він і до нині є.

В случаях, де власть генерал-губернатора могла би охоронити закон, она допускає ся насилю. Великий масток кн. Г. куплено синдикатом жидівским на підставне імя жінки бувшого виленьского а нині вітебского губернатора.

Кн. Волконський наводить письмо, яке єму написано про сучасне положенє в Польщі і ми подамо з него головні уступі.

Коли в 1859 р. цар Александр II звернув ся до виднійших осіб в справі визволення селян, Поляки північних і південно-західних губерній зрозуміли мисль монарха і єго проєкти стали основою поземельного закона. Місцеве польске населенє уміло витягнути користи з управи землі і до 70-их років край підніс ся.

Після подій 1863 р. правительство приняло програму обрусенія Каткова і Муравєва і указ з 10. груд. 1865 змінив права Поляків в трех південно-захід губерніях і північно-захід. краю, а тим самим змінило ся і економічне положенє краю.

Ся система, подтверждена указом з грудня 1877 панує до нині вже 37 літ, польскі піддані 8 губерній не можуть розпоряджати своєю власністю: завіщати, дарувати, обмінювати. Ім заборонено давати свої капітали на гіпотеку земельного майна; закон про аренду не висше як 12 літ налягав вельми на Поляків, їм віднято право закупа землі внї городської лінії, хоч би лиш одной десятини землі. Дворянський

банк дав російским властителям кредит на 4%, тепер на 5%; Поляки поміщики приневолені звертати ся до місцевих загальних банків за 5 1/2, а від 1901 р. на 6%.

Поляки виключені з всіх урядових становищ на місці, польский елемент виставляють яко безнастанно небезпечний для держави.

Щож зробив російский елемент, котрий мав би заступити польский, для процвіття краю.

За 40 майже літ Москалі не стали осілим елементом краю; урядники лихо ознаменовані з правом, не мають ніякої звязи з місцевим населенєм; розбогатівшись вертають по якімсь часі в Росію. Своім поступованєм они стоять на перепоні порозуміння між правительством а Поляками. Москалі поселені в Польщі не запускають там кореня мимо пільг, які їм дають закони. Російскі поміщики, що вже по 25 літ є в Польщі, орудують майном з підмогою Поляків, а не хотять повірити своїх господарских інтересів Москалям.

Покупники землі се головно спекулянти, що приходять з більших міст і нищать край, вирубують ліси, нищать плоди довголітної праці, а через пів року перепродують масток иншим спекулянтам. Отсе головні причини страшного переселеня мимо урожайности краю.

Одно, чого Поляки в нинішній хвилі від Росії домагають ся — щоби їх поставити під загально-державне законодавство, одначе правительство робить все можливе, щоби лише обиджати польске населенє.

(Дальше буде).

Д о п и с ь.

З Камінки струм.

Вже від кількох літ камінецькі і лапаївскі ученики середних шкіл завязали аматорский драматичний кружок, з цїлю давати в часі ваканцій аматорскі театральні ігри. Сих ваканцій молоденькі аматори також відіграли дві штуки дня 16. серпня в неділю: 1) «Школяр на мандрівці», опера в двох діях і 2) «Настоящі», о. Бобикевича, комедия в 1 дії. Хто знає величезні труди і важкі перешкоди з заходами коло виставлення аматорских представлень у вашому місточку, де нема на те відповідної салі — що найголовнійше — відтак декорацій і костюмів, то той признає велику працюватість і витривалість наших молоденьких аматорів. І так: Завісу справили собі самі аматори: Запросили до себе товариша з Жовкви Михайлишина і той за короткий час намалював — як на ученика VI кл. гімн. дуже гарну завісу: На середині намальованій батько нашої драматургії Котляревский в бюсті, увітчаній цвїтами. Праворуч него сидить на скалі муза і грає на лірі, дальше стоїть жертвенник. Ліворуч сходить освіта, за нею символічні сходи. Горою блакитне небо, по ньому плывуть легенькі хмарки, з котрих вивіряють ангелики і несуть на голову безсмертного Котляревского вінці. Той сам «артист» малював також і декорації. Салі не було, то музїсіли винайняти заїздну жидівску шопу. Тут, са-

мі аматори музїли власними силами уставляти сцену з дощок, прибирати шопу. Крім тих завнять устроювано майже щоденно проба, на котрі все ходили пп. Калвиневичі і Вол. Лиско, аж з Лапаївки, три кілометри віддаленої від Камінки.

Подаємо се на доказ того зелїзного гарту, якого додавало аматорам одушевленє до їх діла. Наконєць прийшла ожидаєна неділя. Рано спека, пополудни дощ. Вкінци вєчером місцева публіка заповнила театр, заїнтюувала музика і почало ся представленє.

В перед йшла оперетка «Школяр на мандрівці». Штука сама слабенька, але зручні аматори відіграли єї знаменито. Взагалі представленє випало під кождим зглядом гарно і публіка ним була одушевлена, а найбільше одушевив публіку хор молоденьких косарів. Мило було глянути, як на сцену вийшов гурт молоденьких косарів і уставив ся в ряд до людей. Молоді лица горіли запалом до задачі, очі ясніли зорями, цвїли їх убори — червоно і сині шаравари, вишивані сорочки, поспирані на коси. Інтюувала музика, а хор замість «Ми в луг підем вєї з косами» — заспівав Шевченкового «Косаря» композиції С. Людкєвича. Під дїрігентурою учителя п. Осипа Мулькєвича спів виконали молоді аматори дуже гарно! По відспіваню залунала для них буря оплесків і завив: bis! bis! ще раз! Вернули косарі і повторили спів, і знов загреміли оплески. Честь дїрігентови п. Мулькєвичови, що не жалів труду підготувити хор! і честь молоденьким талановитим співачкам, що пописали ся гарно!

Дальше йшла комедия «Настоящі». З рускої інтелігенції перенюхали ту комедию два твердяки і один виїхав з Камінки, а другий не прийшов на представленє. Сю штуку відіграно далеко слабше від попередної через те, що аматори були дуже помучені. Тому штука і на міщан не зробила найменшого вражіння.

Одначе найбільше вражіння остало в міщан і взагалі в інтелігенції по співі косарів. З того видко, які великі користи могли-б принести нашим міщанам людюві концерти. А в нас можна організувати їх, бо сили співучі найшли-б ся, тільки треба рухливого чоловіка-організатора. Маємо добрих співачків-міщан, маємо в місті учителів і в окрузі є таких досить — тільки треба як звичайно принуки.

Одно у нас: клопоти зі салею. Нема її у нас, хоть гинь. Але при рішучости і сталевій волі могли-б наші міщани мати не то свою салею, але свій великий «Народний Дім». За містом при львівській дорозі, за промисловою школою на «оболоню», лежить обологом кілька-моргова громадска площа. Як чудово та площа надає ся під «Народний Дім»! Тільки подумати над тим, порадити ся і взяти ся до діла! Гей до діла! до чистого діла для себе! для свого роду! а стане на тій площі Народний Дім! Потреба єго у нас дуже відчуває ся. От тепер будемо мати своє товариство задаткове, здала-б ся бурса селянська Читальня «Просвіти», тов. «Сокіл», «Касино». Поляки з польского тов-а задаткового за рускі гроші на рускій землі будують вже свій великий гмах — а ми єще і не почали думати про видимий знак нашої самосвідомости і організації, яким є Народний Дім. Чи ж не ганьба і не сором нам?! Застановіть ся над тим наші інтелігенти і міщани, і до діла! Довше не оставаймо

позаді інших вже навіть і наших братів, що по других містах славлять ся своїми «Народними Домами»!

* * *

Вкінці почуваюсь до вдячного обов'язку згадати, що до повисшого представлення причинились своїми трудами гості наші — учителі, що прибули тут на курс зручності до промишленої школи. Між іншими багато труду положили пп. Антін Майка, Ю. Шумский і Н. Бунт.

При тім доношу, що сеї неділі (23/8) старають ся наші молоді аматори відограти штуку Квітки: «Сватане на Гончарівці». Сподію ся, що на сей раз прибуде трохи й позамісцевої інтелігенції, котрої тим разом, на жаль, крім двох сьвященників — цілком не було.

—шк.

З близька і з далека.

Задержане вояків, висулуживших три роки, аж до нового календарского року, стало вже фактом. Причиною сего незвичайного зарядження є задержане покликания рекрутів задля неухваленя контингенту угорским соймом. На разі се заряджене є условне, коли до 1. жовтня не стане ухвалений контингент рекрутів, але вже, як доносить Reichswehr, вишло зі спільного міністерства війни до поодиноких корпусів. Nowa Reforma донесла, що вже навіть відчитано се розпоряджене в краківськй гарнізоні. Fremdenblatt доносить, що продовжене служби буде відносити ся до всіх родів служби, однак не дитине однорочних охотників р. 1903, які з добрим успіхом аложили офіцерський іспит; також не відносять ся оно до боснацько-герцеговинських полків.

З Будапешту доносить телеграфічно кореспонденційне бюро, що реферат звітівника парламентарної комісії слідчої, пос. Шівака, в справі перекупства гр. Сапаріого, прийнятий більшістю голосів комісії, стверджує, що правительство і єго шеф зовсім вільні є від вини і всякого підозріння співучасті в тім перекупстві. Слідче умотивоване опінії. Пересилене кабінетове на Угорщині стане полагодженим правдоподібно аж в другій половині вересня. Цісар виїздить завтра 28. с. м. з Будапешту і удає ся до Відня. По угорських маневрах цісар удасть ся дня 11. вересня назад до Будапешту і тоді наступить розв'язка пересилена. На днях цісар в дальшій ході приймає інформаційні аудієнції, однак так що-до особи будучого преемника кабінету, як і взагалі що-до розв'язки ситуації цісарем, панує в тамошніх політичних кругах цілковита непевність.

Балканське повстанє обнимає весь простор християньского населеня під бісурмань-

ским ярмом. Не тільки в Македонії, але і на цілім Балкані починає горіти, а повстанє посуває ся аж під сам Царгород. Ворохобничі ватаги появили ся вже в санджаку Кірк-Кілісе, а з деяких вістий і спостережень на місци виходять, що ворохобню в Кірк-Кілісе приготавлювано вже від довшого часу, щоби тим способом розбити турецькі сили і розтягнути військо на два далекі від себе простори, та щоби тоді, коли би військо із сереского санджаку вишло, викликати ще й там ворохобню. В наслідок того мусить Туреччина знову зброїти ся і мобілізувати дві дивізії. О тій новій ворохобни повідомив турецький міністер для справ заграничних амбасадорів австро-угорского і російского. Після того повідомленя показала ся одна ватага ворохобників коло Васіліко над Чорним морем, а друга в горах Істранджа. Ворохобники ограбили два турецькі села і спалили їх, а багато з жителів поубивали. Так само показали ся ватаги ворохобників коло Пінекі межі Ваза а Мідія над Чорним морем та загрозили жителям згаданої місцевости, котрі телеграфічно зажадали помочи. Против одної з тих ватаг вислано відділ війська, аложеній з 20 вояків; ворохобники загнули вояків в засідку і всіх убили. З Царгорода вислано до Вази один батальон піхоти і одну ескадрону кавалерії. З Адрианополя вирушив до Васіліко командант жандармерії Магаліе-баша з одним полком кавалерії. Мимо тих приготавань і численних арештовань Болгарів, ворохобничя ватага Македонії появила ся аж коло Секаї, звідки тільки 110 кілометрів до Царгорода.

З Ватикану приносить париска телеграфічна агентура Paris Nouvelles цікаву інформацію, яка однак потребує ще потвердження. Піп Х мав би, після сего донесеня, видати відозву до католиків цілого сьвіта, щоби уняли ся у своїх правительств за жертвами турецької жорстокости і насильства в Македонії та вели в тім напрямі безнастанну акцію. Ся вість о стілько правдоподібно, що вже дійсно послідній час зроби ти щось рішучого і реального для нещасних християн під турецькою кормигою, та нема ніякої рації, оставляти опіку над ними православній Росії, яка до того виявляє в тім згляді велику байдужність.

НОВИНИ.

— Календар. В п'ятницю: руско-кат. Успене Пр. Богородиці; рим-кат. Августина. — В суботу: руско-кат. Образа Господи; рим-кат. Усіки Іоана Хр. — В неділю: руско-кат. Мирона; рим-кат. Рожи з Ліми.

— Вписи до львівських шкіл. Магістрат міста Львова прислав нам отсей комунікат: «З причини численних случаїв шкарлатини в місті Львові і задля обави, що мимо средств осторожно-

сти з хвилею отвореня шкільного року могла би згадана недуга проявити ся епідемічно, здержує ся в цілім місті на час до 15. (п'ятнадцятого) вересня с. р. отворене всіх шкіл народних і виділових як міських так і приватних. — Вписи до згаданих шкіл замість в послідніх днях сего місяця будуть відбувати ся в двох або трьох днях перед 15. вересня с. р.»

В 192. ч. урядової Gazet-y lwowsk-oї оголошено: «Ц. к. краєва Рада шкільна порішила в виду ширеня шкарлатини у Львові і околиці відложити вписи і всякі іспити для учеників чотирох нижших клас львівських середних шкіл і учеників школи вправ учительських семинарій до дня 11. (одинацятого) вересня с. р.»

— Руска Бурса ремісничя у Львові прийме на бижучий 1903/4 рік 5 питомців, а іменно: трьох за місячною доплатою 10 К., а двох убогих зовсім даром. Родичі і опікуни, котрі хотять примістити своїх синів, зглядно пупілів в згаданій бурсі, мають внести вайдалше до 10. вересня 1903 р. до Віділу Рускої Бурси ремісничої у Львові, свої поданя (без стемпів) і долучити метрику уродження і крещеня сина, зглядно пупілі, сьвідоцтво шкільне з укінченої школи народної і сьвідоцтво убожества, видане урядом громадским і потверджене урядом парохіяльним. Уважаєсь відповідним тут примістити, що кандидат, котрі скінчили 2. вищі гімназіальні або реальні класи і наміряють користати з добродійства «Рускої Бурси ремісничої», можуть учащати до державної школи промислової. Є се ц. к. школа, котрої абсолювентам усміхаєсь хороша будучність. Один з питомців «Рускої Бурси ремісничої», п. Гранковський, укінчивши в 1902 р. швейцарско артистичний відділ в ц. к. державній школі промислової, одержав сего року при промисловій школі в Станиславові посаду другого учителя з місячною платою по 100 К. Факт сей повинен бути заохотою не тільки для нашої сьобійної молодіжи, що не має средств кінчати висшї науки, щоби посьвятити ся промислові і ремеслам та старатись присвоїти собі факхове образованє і в згаданій ц. к. школі промисловій, а також і заохотою і для нашої суспільности до теплійшого і сердечійшого заопікування судьбою нашої «Рускої Бурси ремісничої», достарчаючи її сего року значнійші жертви, щоби Віділ міг сповнити статутарні постанови і покрити мнвулорічний дефіцит, який повстав по причині, що наша суспільність віднесла ся минулого року до сеї народної інституції не з таким теплом, на яке числив Віділ. — За Віділ: Іван Багчицький.

— Доробив ся! З Коломиї доносять до «Діла»: Дня 15. с. м. відбув ся в Коломиї соборчик деканальний. По відправах в церкві запросив ославлений «атец» Семіоноф ціле духовенство до себе. Всі сьвященники народовці а також дехто з капанів уважали низше своєї чести вступити до хати так назько упавшого чоловіка. Але що хапатия не зможе? Притягла вона аж чотирох богословів і то таки народовців (!) Один з них був навіть підчас університетскої сенесії депутатом. Поіменно не виписуємо їх, бо гадаємо, що вони зволять самі прилюдно пояснити нам, в яким чолом переступили вони пороги хати сего... чоловіка. — Тепер Семіоноф вирній своїй процесовичевскій засаді, повинен познати і «Діло» до суду за «розголошуванє правдивих фактів з приватного житя»...

ЗАПИСКИ ЛІКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка

* Уже те саме питанє про заразливість другорядного сифіліса було предметом дослідів київського професора Х. фон Гюббенета. Він зробив між іншими слідуючі проби: 1) «І. Сузіков, фельчер 20 літ, віддав ся в 1852 році віщипленю слизистого прища сифілітика, находячись в цвітучій здоровлю. Я поставив йому на лівім бедрі мушку (плястерск) і знявши в такий спосіб шкірку, шпателем переніс я на ранку материю слизистих прищів, а потім наложив шарпію, намочену тими самими виділеннями. На 5 тижднів появила ся рожишка (roseola) на грудях і животі. З сього часу сифілітична слабість стала швидко розвиватись. Я продержав хорого в сьому стані ще цілий тиждень для того, щоби показати його, по можности, як найбільшому числу лікарів і дати їм спромогу впевнитись в дійности факту. Наконєць я почав його лічити живим сріблом і хорий видужав протягом трьох місяців».

2) «Садат Тимофій Максимов 33 літ з понав 13-го січня 1858-го року в хірургічну клініку з застарілою ватокою (фістулою) мочної цівки. А що хорий, після всіх признаков, мав пе-

ребути в шпитали досить довго, а через те і часу було досить на те, щоби дождатись висліду, то мені сей випадок видавав ся відповідним для проби. Дня 14-го марта віщиплено йому ропу, взяту з покритих слизистими прищами з рошійючих мігдалів салдата Нестерова... До 22. мая появила ся характеристична рожишка (roseola)... 2-го червня началось ліченє живим сріблом і по шести неділях хорий видужав»¹⁾.

«Читаючи сі два описи — каже проф. В. А. Манассеїн — не знаєш, чому більше дивувати ся, чи тій холоднокровности, з якою експериментатор дає сифілісові розвинути ся як найсильнійше, для більшої ясности образу і «щоб показати хорого більшому числу лікарів», чи тій логіці зверхника, після якої можна підвааственно чоловіка наразити на тяжку, іноді смертельну недугу, навіть не спитавши його згоди. Бажав би я знати, чи віщипив би проф. Гюббенет сифіліс сьому синові, колиб той навіть і згодив ся на се?»²⁾

Свою статтю Гюббенет закінчує такими словами: «Вважаю конечним замітити, що зробивши багато неудатних проб над хорими, я був вповні пересьвідчений, що стрічу таку саму неудачу і на здорових: лише на основі сього пересьвідченя я й міг дозволити собі, перевести сі небезпечні проби». (Не будемо вже говорити про те, що професор спеціаліст не міг не знати про удачні віщиплювання хоч би й Валлера; але і сам проф. Гюббенет перевів першу удачну пробу у 1858. році, а останню в 1858. році. Не вжеж і в 1852 році професор брав ся до шіплення «вповні пересьвідчений?») Оповіданє сих помічань — каже далі Гюббенет — може спинити людей навіть з такою скептичною натурою, як моя, від переводження дальших проб, які можуть повести до повного розстрою здоровля здорових осіб, які піддають ся їм. Я ще трохи успокоїв би ся за долю жертв, колиб сі проби розширили в суспільности пересьвідченє про заразливість другорядних випадків... Коли сі проби можуть розкрити правду в такий важній справі, то терпівем кількох осіб людскість ще не дуже дорого заплатить за справді користний і практичний вислід».

Незрозумілим є, чому-ж в такім разі проф. Гюббенет не віщипив сифіліса собі? Чи може се було-б за «дорого» навіть і для людскости?

В 1858. році французьке правительство звернуло ся до Парижської медичної Академії за розв'язкою питання, яке все ще таки оставало спірним, чи заразливий другорядний сифіліс... Назначено комісію і справоздавцем сеї комісії був др. Жібер. Він заявив, між іншим, що в цілі виясненя порушеного питання, др. Озіас-Тюрєнн віщипив виділення одного

ребути в шпитали досить довго, а через те і часу було досить на те, щоби дождатись висліду, то мені сей випадок видавав ся відповідним для проби. Дня 14-го марта віщиплено йому ропу, взяту з покритих слизистими прищами з рошійючих мігдалів салдата Нестерова... До 22. мая появила ся характеристична рожишка (roseola)... 2-го червня началось ліченє живим сріблом і по шести неділях хорий видужав»¹⁾.

«Читаючи сі два описи — каже проф. В. А. Манассеїн — не знаєш, чому більше дивувати ся, чи тій холоднокровности, з якою експериментатор дає сифілісові розвинути ся як найсильнійше, для більшої ясности образу і «щоб показати хорого більшому числу лікарів», чи тій логіці зверхника, після якої можна підвааственно чоловіка наразити на тяжку, іноді смертельну недугу, навіть не спитавши його згоди. Бажав би я знати, чи віщипив би проф. Гюббенет сифіліс сьому синові, колиб той навіть і згодив ся на се?»²⁾

Свою статтю Гюббенет закінчує такими словами: «Вважаю конечним замітити, що зробивши багато неудатних проб над хорими, я був вповні пересьвідчений, що стрічу таку саму неудачу і на здорових: лише на основі сього пересьвідченя я й міг дозволити собі, перевести сі небезпечні проби». (Не будемо вже говорити про те, що професор спеціаліст не міг не знати про удачні віщиплювання хоч би й Валлера; але і сам проф. Гюббенет перевів першу удачну пробу у 1858. році, а останню в 1858. році. Не вжеж і в 1852 році професор брав ся до шіплення «вповні пересьвідчений?») Оповіданє сих помічань — каже далі Гюббенет — може спинити людей навіть з такою скептичною натурою, як моя, від переводження дальших проб, які можуть повести до повного розстрою здоровля здорових осіб, які піддають ся їм. Я ще трохи успокоїв би ся за долю жертв, колиб сі проби розширили в суспільности пересьвідченє про заразливість другорядних випадків... Коли сі проби можуть розкрити правду в такий важній справі, то терпівем кількох осіб людскість ще не дуже дорого заплатить за справді користний і практичний вислід».

Незрозумілим є, чому-ж в такім разі проф. Гюббенет не віщипив сифіліса собі? Чи може се було-б за «дорого» навіть і для людскости?

В 1858. році французьке правительство звернуло ся до Парижської медичної Академії за розв'язкою питання, яке все ще таки оставало спірним, чи заразливий другорядний сифіліс... Назначено комісію і справоздавцем сеї комісії був др. Жібер. Він заявив, між іншим, що в цілі виясненя порушеного питання, др. Озіас-Тюрєнн віщипив виділення одного

— 3 Копичинців. В п'ятницю дня 28 с. м. в Копичинцях в домі під ч. 270, напротил костела, відіграють аматори фантазію в трех діях Льва Лопатинського: „Перший Горальник“. Початок о 7 год. вечір. Вступу на сидяче місце 1 К., а для селян по 20 сот. Дохід призначений на будову Народного Дому.

— В Трибухівцях, бучацького повіта, заходом місцевої Чтальні відбуде ся в неділю дня 30. с. м. аматорське представлення 4-актової драми Льва Лопатинського: „До Бразилії“.

— 3 Озірної. Кружок сьвітацький в Озірній дає в неділю дня 30. с. м. аматорське представлення: „Верховинці“, драму Корженевського в руськім перекладі Чистий дохід призначений на основанє селяньської оркестри.

— 3 Городенки. Тов-о „Руска Бесіда“ устроює на загальне бажанє другий раз аматорське представлення „Не ходи Грицю на вечерниці“ на дохід селяньської бурси.

— 3 Балинців. Дня 30. с. м. відбуде ся народний фестин заходом тов-а „Січ“. В програму входять товариські гри і вправи Січовиків. Вечером аматорське представлення 1-актової комедії „Урлюшники“.

— 3 Бродів. На дохід „Укр.-рускої Бурси“ в Бродах устроює укр.-руска академ. молодіж дня 1. н. ст. вересня, в сали товариства музичного „вечер з танцями“. Вступ від особи 3 К. Одяг візитовий або народний. Початок о 8 год. вечером. Хто би не одержав запрошеня, зволить згодитись при касі. — *Комітет.*

— Наданє презвенту. Намісництво надало презвенту на парохію гедєє collationis в Саджавці о. Іванови Глибовицькому, дотепершному парохови в Качиці.

— Іменованя. Краєвий відділ іменує: Володимира Янушовського адюнктом рахункового відділу, а Микола Городиского офіціалом.

— Із Стрия доносять. Dziennik-owi polsk-ому, що в понеділок о 6 год. вечером відобрав собі жите о. Здерковський, адміністратор парохії в Конюхові. Причиною був розстрій нервів. О. Здерковський підірвав собі бритвою горло.

В Дідушицях малих згоріло дня 25. с. м. 60 селяньських будинків, переважно необезпечених.

— Війна в будуччині. Недавно помер в Петербурзі М. Филиппов, бувший редактор „Науково-Обозрєвія“. Филиппов був автором історичних повістей, філософічних розправ, писав розправи з области математики, фізики і хемії, а в останніх часах посвятив ся виключно фізичним і хемічним дослідам. Помер на постерунку — в хемічній лабораторії, задушений газами. Їго мрією було винайти таке средство, через яке війна в будуччині стала би ся неможливою. Филиппов не довершав сего винаходу, але довів на сім поли далеко. Про єго винаходи пише якийсь С. в „С. Петерб. Ведомостях“: „Електричний рефлектор з кронштадської кріпости звіщає, що на 200 верстов пливе неприятельська фльота. З кріпости випускають прилад наповнений згуцєним газом убійчим. Прилад заосмотрений в автоматичну керму, шрубку і електричний мотор, якого оборот обчислений на згаданє віддалєня. Над неприятельською фльотою прилад задержує ся, електрична іскра викликає вибух убійчого газу, а наслідок той сам, що на острові Мартиніці — сейчасова смерть. На суші мож

на сям способом знищити ворожу армію, так само як на морі“. — Далше п. С. представляє поглядя Филиппова про нищенє неприятеля при помочи електричних струй воздушних, на спосіб перунів. Такими перунами думав Филиппов убивати цілі армії до одной ноги. Шкода(?) лишєнь, що сі фантастичні мрії Филиппова перервала смерть і не дозволила єму перевести свої далєкосяглі мрії в сферу дійсности.

— Спізнений поїзд. Американські часописи доносять, що недавно приїхав до Бомонт в Тексас поїзд, який виїхав перед 3 літами з порту Гальвестон в Тексас. Того самого дня, коли сей поїзд виїхав з Гальвестону, с. в 8. вересня 1900. р., авіяда ся буря, а море знищило залізничий шлях, що вів здовж берегу. Поїзд мусів станути, а кілька сот подорожних погинуло в філиях моря або в голоду, відтяти водами від сьвіта. Заки шлях направлено, минуло близько три роки, а поїзд замість живих подорожних привіз їх білі кости.

— 3 залізниць. Газета Львівська оголошує розписанє оферт на доставу: 1) Сукна і матерій вовняних, полотна і бавовняних матерій, додатків до уніформів, призначених на аладженє уніформів для підурядників і для служби в округах ц. к. Дирекцій залізниць державних у Львові, Кракові і Станиславові; 2) конфекції уніформової і виробів кушнірських на р. 1904 і 1905. — Дотичні офери зладжені на приписаних бланкетах належить вносити найдалше до 30. вересня с. р. до 12 год. внолудни до ц. к. Дирекції залізниць державних у Львові. Близіи услія сєй достави подати в „Газеті Львівській“, а можна їх переглянути також в ц. к. Дирекції залізниць державних у Львові, відділ II для справ адміністраційних.

— Переписка Реданції. ВПов. П. Л. в Тр. Щастя Боже Вашій народній праці!

РОДИМЦІ! Приготовляйте діти до вступних іспитів до шкіл середних!

Посмертні оповістки

— Лукіян Криничий, б. президент тернопільського суду, б. посол до краєвого сойму і державной ради, упокоїв ся у Львові дня 26. с. м. в 76. році житя. В. е. п.!

Фантова лотерія українсько-руского „Сокола“.

Нині бачив я зачарований скарб, — ні! не зачарований, а чарівний, а розкішний, як ті речєнята чарівні та розкішні, що його складали...

Складали на жертівнику наших спільних високих ідеалів...

Складали на дагненє дому, що має стати гніздом синів соколів України, борців за ліпшу долю, кращу будуччину... Гніздом борців за волю України!

Складали наші красавиці — українські дівчата.

сіфілітика двом дорослим, хорим на новка і в обох розвив ся сіфіліс. Сам справознавець перевів відціплювання на двох інших хорих, що терпіли рівнож на новка і в обох случаях розвинув ся сіфіліс¹⁾.

Справознавець Жібєра викликало в академії бурні і довгі диспути; горячу участь в них взяв Рікор, який уперто, не зважаючи на цілу очевидність, заперечував до того часу заразливість другорядного сіфіліса; вкінци Рікор був зеволєний признатись, що помилув ся і пристати до гадки про заразливість другорядного сіфіліса.

Найсильнійший і найавторитетнійший противник нових поглядів був побіджений. Але, не зважаючи на те, проби, тепер вже навіть безцільні, все продовжувано і продовжувано... В 1859. році Гюєно вціпив виділини сіфілітичних слизистих лусок девятилітньому хлопцеві І. Б. Б., який мав пархи на голові і сєй дістав сіфіліс²⁾. Того-ж таки, 1859. року, проф. Береншпрунг з успіхом вціпив сіфілітичну ропу вісімнадцятилітній дівчині Берті Б. Той самий вціпив виді-

линами твердого шанкра сіфіліс 23-літній протиститці Марії Г.³⁾ Проф. Ліндвурм в 1860—61. роках вціпив сіфіліс п'ятюм хорим жінкам 18, 19, 30, 45 і 71 літ, які лежали в його шпитали. Ось опис останньої з сих проб. „Марія Е., 71 літ, протягом многах літ має велику, глибоку рану на лобі. Обидві лобові пазухи через розпад передних стінок, відкриті; дно рани густо покрите гравуляціями, між якими зонда легко доходить до кости, а декуда проходить навіть в кість... Дня 27. мая 1861. року хорій втрискєново під шкіру між лопатками кров сіфілітичку! Хора дістала сіфіліс.

Як подає Цайсєль, др. Рознер на поручєнє проф. Гебра, перевів слідуючі проби: 1) Виділини плоского кондильома, що був на грудях одной мамки, відціплено одному хорому, 50-літньому чоловікови, який мав дуже розвинений сверб. Дістав сіфіліс. 2) Ропу шанкра відціплено на передрамі мамці, яка терпіла на пятнистий сіфіліс. Наколєна в сєй просяклої сіфілісом жінки прийнялись і розвинулись в характеристичні прищі. Ропу з отсєх останних відціплено знов одному хорому прокаженному, що не мав ранше сіфіліса... Се відціпєнє також прийало ся. (Далше буде).

¹⁾ Bulletin de l'Academie imperial de médecine. Tome XXIV. Paris 1858-59, стр. 888—90.

²⁾ Nouveau fait d'inculcation d'accidents syphil. secondaire. Gaz. hebdomad. de méd. et de chirurgie, 1859. No 15. Гюєно за свою пробу довів страшну кару: Ліонський судовий трибунал присудив його на кару грошеву... сто франків.

Майже що днини читали ми в наших часописях вєсти про надєсланє усякої всєчини для фантової лотерії „Сокола“ — і в наших грудях били живійше сєрця, кріпшало в нас почутє нашої животности, солідарности та сьвідомости наших високих цілий. Так, ми радїли, що наша громада розуміє, на що складає свої лепти, розуміє, що дохід із тої справдішної народної лотерії призначений на гніздо, з якого вилітати муть — дай то Боже милий в далєкій будуччині — зорганізовані кадри „Соколів“, — борців за Україну!

І лунав грімко по всій галицькій і буковинській землі^{*)} веселий голос: фантова лотерія на будову дому „Сокола“! І в одну мить усе, що жило, засїдало до праці: кождий, що в єго груди било руске сєрце, почував сєбе до патріотичного горожаньського обовязку, причинити ся по силам до здійсненя так величної ціли. Чи ж може отже ще хто сумнівати ся, що майже усі ті дотепер надєслані фанти — се дар наших красавиць, неоцінені а ніжні та чудові — німі а вимовні сьвідки недєсланих ночий, умучєня біленьких ручєнят?! Чи ж можна отже чудуватись, що сі справдєшні скарби бажає горячо не один побачити, заки розїдуть ся вони в короткім часі по руках щасливих властителей льосів? Старшина „Сокола“ не може прямо обігнати ся від тих роїв цікавих... ну — годі таїти — „соколиків“. „Соколик“ — се така порода молодих людей, що жінок не має. З „Соколами“ вона не має нічого спільного, хїба лишєнь се, що „соколики“ ходять до „соколів“ на науку (побіч інших „полезних“ наук викладає ся головво про се: „в чім полягає ся чар житя?“). Курс треває звичайно дуже коротко: „соколики“ стають завзятими „соколами“. Між цікавими „соколиками“ (шає supra) був і я. Старшина „Сокола“ вже хотів мене нагнати та дізнавшись, що я „газетник“ — не лишєнь, що позволив менї оглянути усі надєслані скарби, але ще й обводив мене дуже чємно по своїх сьвітлицях, показуюючи все та пояснюючи, що ось „се вишила панна Галя Г., те панна Орися М., тамте панна Любочка Н., се красавиця з Поділя, те — білявка із Підгіря, а тамте аж з самих гір!“

Огляди я не жалую, а славному сокільському Старшині я вдячним буду аж до смерти. Я виїшов зі сокільських сьвітлиць вже не соколик, а моторним „соколом“! Се жадне чудо, прошу паньства: — я залюбив ся просто в вишивках (до вибору „авторів“ забираю ся сєйчас: завтра вибираю ся в дорогу по всій Галичині. Бою ся лишєня, що вибір буде не легкий: є й бо з чого вибирати!)

Усєх фантів зібрано до тепер до 1000. Чого тут нема! А що за краса, — єй Богу — аж за очи хватає! Дивив ся — і не можєш надивити ся. Просто очам своїм не віриш. Таж се виглядає на скарби з „1000 і одной ночі“. Ось бачиш чудові рушники, краватки, сорочки, настільники, словом справдішний магазин краєвої ручної роботи. Вишивки шовкові просто пишні. Тож то над тим мусїли намучити ся маленькі ручєнята, може й з рік над тим працювали... — „Алеж бо й красавиця їх вишивала, красавиця“, шєнєчє менї в ухо одушевлений Старшина... — Або сєй комплект розкішних сальонових декораций!

— Се прямо чудо! Чи се ручна робота?

— Очевидна річ, — відповідає скоро Старшина. — Ви ще питаєте? Се, бачите, робота панни Галини, знаєте, тої білявки з Калушци? (Ну — ще я би не знав!) Або се, а ось тамте, а погляньте ще на сю штучку — показував менї Старшина, а я вже й нічого не відповідав: дивив ся та й подивляв... Отто квасота, або ручєнята. І всї прочі, що разом зі мною оглядала, не знали нічого, лишєнь ох і ах!

Крім дарунків наших красавиць бачив я ще (що правда, дуже мізерні напротил тамтих) дарунки наших парубків та старшин патріотів... Небагато тих дарунків, але деякі з них — се справдішні перлини. Маю тут на думці головво образи нашого знаменитого маляря п. Труша. Щасливий той, кому доля призначила сі фанти. Крім сих фантів, оповідав Старшина, прислали ще наші патріоти кілька соток срібних (не корон!). За сі гроші рішив комітет закупити такі

^{*)} Жаль великий, що комітет не звернув ся з відповідним покликком й до братів за кордоном!

Проспект.

фанти, яких ще світ не бачив! Се буде справдішня несподіванка для наших людей. Алеж бо, знаєте, фанти ще надсилають! Що дини цілий віз поштовий їх привозить (послухайте!). Се буде небувала ще тай нечувана у нас лотерія. Я сподію ся, що лишень деякі льоси будуть порожні (послухайте!).

— А льоси вже маєте гогові? — спитав я Старшина.

— Невдовзі будуть, відповів мені. — Се також чудова несподіванка для нашої громади. Бачите, наш льос — се справдішня новина на тім полі. Будуть вони зроблені в формі переписних карток. Усіх льосів буде кількадесят тисяч (значить, усіх переписних карток), та родів буде лишень 10. Проект рисунків дав наш звисний літограф-артист п. Андрейчн. Картки будуть справдішні артистичні креації, які виплатять ся, хочайби льос і не виграв. З тих 10 родів карток — 8 представляє українські типи а 2 — гімнастичні групи наших Соколів. Одна карта коштувати ме лишень 24 сот., ціла серія (10 штук) 2 К. 40 сот. Як отже бачите, ціна казочно мала, тим більше, що картки будуть кольоровані. Також великою несподіванкою і новиною є се, що таку картку можна вислати своїм знакомим або рідні, а виграний фант видасть ся адресатови, або если переписний листок не адресований, то его оказателеви.

— Таж Ви се чудово урядили, відповів я Старшині. Чи не міг би я оглянути проєктів Ваших „льосів“?

Старшина ввелів мою просьбу, а я оглянувши малюнки, не міг з подиву й слова промовити. — Ну — і такі чудові картини будете продавати по так дешевій ціні, ще й як льоси? Га! Гратулюю! Се безперечно дуже гарний доказ вашої проворности: Ви прямо даром даєте нам так чудові картини, та ще до того можливість (і то дуже велику) виграної! Позвольте отже, що я вже тепер зголошу закупи 100 (сто) льосів (послухайте!!!), за які зложу готівку (24 К) сейчас по їх виході.

Мої слова зробили на Старшину та усіх присутних невимовне вражіння! Старшина попросив мене ще раз повторити сказані слова, а коли я се вчинив, він задрожав просто з надмірної втіхи, а усі присутні поспішили теж з замовленнями. (Один з патріотів, прошу паньства, замовив цілу тисячку! Жаль лишень, що він просив присутних, не видавати его імени).

Оглянувши все, я та усі присутні подякували горячо Старшині за чемність та онустили привітні світлиці нашого „Сокола“ з горячою надією в серцях, що наша суспільність просто розхочить невелике число льосів, а тим самим дуже дешевим та притім дуже милим способом причинить ся до двигнення сьвятині, на якій видіти буде золотими буквами:

„Ми поляжем, щоб славу і волю і честь Рідний краю, принести тобі!“

Ми відходили з тим більшим вдоволенням, що — як нас запевняв друг Старшина — комітет рішив перед тягненням устроїти ще й виставу надісланих фантів та оголосити імена авторів найкрасших фантів (головно робіт жіночих) в часописях.

Так хороший проєкт можна також лишень похвалити.

О. охщонΣ

Телеграми

з дня 28. серпня.

Марисбад. Грецький король Юрій прибув ту incognito на кілька днів. На двірці привитав его англійський король Едвард.

Царгород. Валі доносить з Адриянополя, що ворохобники убили митового стражника і его жінку в Тірново.

Франкфурт. Frankfurt. Ztg. доносить, що Гільмбаша дуже жалував ся в російській амбасаді на поведене російського консуля в Монастврі, Мандельштама, котрий остентативно війшов до бюра баші з набитим револьвером.

— **Букарешт.** В Керч на Кримі застрайкували всі фабричні робітники. В одній з тамошних фабрик товариства царової илавни працюють салдати, аби полагодити найконечніші замовлення.

По вичерпаню в книгарській продажі збірки новель Івана Франка „В поті чола“ приступаю до збірного видання всіх дрібніших оповідань сього автора з внемком тих, що були доси або мають бути далі видані накладом „Українсько-руської видавничої Спілки“.

Видане обійме на разі 10 томів беллетристики і два томи праць наукових з обсягу історії літератури та критики. Ціла серія з 12 томів, кожний в обемі до 10 аркушів 8-ки, вийде друком до кінця 1904 року; перших 6 томів будуть готові ще в біжучім 1903 році. Се нове видане буде містити побіч передруків давніших оповідань також цілий ряд нових або доси недрукованих, і то так, що кожний том побіч давніших буде містити нові твори. Редакцією займає ся сам автор, який доконує також і в давніших творах багато язикових і річевих поправок, а в передмовах пояснює обставини їх написання, їх жерела і т. п.

До кінця липня с. р. вийшли у світ три перші томи, що містять отсі оповідання (нові, або доси нашою мовою недруковані твори означено зьвіздкою).

Т. I. Добрий заробок і иньші оповідання. (*Передмова. Добрий заробок. Сликач. Муляр. Історія мові січкарні. Сам собі вишен. Домашній промисл. *У кузні).

Т. II. Панталаха і иньші оповідання. (*Передмова. *Панталаха. Хлопська комісія. *В тюремнім шпиталі).

Т. III. Малий Мирон і иньші оповідання. (*Передмова. Малий Мирон. Грицева шкільна наука. Оловець. Schön Schreiben. *Отець гуморист. *Гірчичне зерно. Борис Граб).

Друкують ся і незабаром вийдуть:

Т. IV. З бурливого літ. (*Передмова. Гриць і панч. *Різуни. *Герой поневолі).

Т. V. Над Черемошем. (*Передмова. *Як Юра Шикманюк брив Черемош. *Терен у носі. *Чудо в Головах).

Т. VI. Із секретів поетичної творчости, заравом причинки до естетичного пояснення поезій Т. Шевченка.

Видане виготовляється на пліхшім і на ліпшім папері і буде оздоблене новим портретом автора.

Бажаючи причинити ся до розповсюдження тих творів, яких вартість оцінила наша й загранична критика (ціла збірка „В поті чола“ вийшла минулого року російським перекладом), ставлю ціну поодиноким томів як найнижшою, а надто розписую передплату на цілу 12-товому серію.

Передплата на всіх 12 томів на пліхшім папері (такім, як папір перших томів беллетристичної серії У. Р. Вид. Спілки, в подібній полотняній оправі) вносить з пересилкою 16 К.

На ліпшім папері, оправлено по 3 томи разом у кращу оправу, з пересилкою 24 К.

Видане не має спільного титулу, кожний том творить для себе окрему цілість і продається також окремо, на пліхшім папері в оправі по 2 кор., на ліпшім папері в оправі по 3 кор. Замовляючи окремі томи, треба додавати 20 сот. на пересилку.

Прощу уклінно Шан. Земляків поспішити з надсиленням замовлень і передплати, щоб можна знати, як урегулювати наклад та опрацювати книжки.

Замовляти можна лише просто у видавця.

Перші три томи видання будуть вислані лише тим, що зложать бодай половину передплатної ціни.

Замовлення без грошей не узгляднюють ся.

З глибоким поважанем

Антін Хойнацкий

Русака ул. ч. 3.

За певну і добру льокацію поручаємо:

- 4 1/2% листи гіпотечні
- 4% листи гіпотечні
- 5% листи гіпотечні преміювані
- 4% листи Товариства кредитового земського
- 4% і 4 1/2% листи Банку красавого
- 4% позичку красеву
- 4% облігації пропінацийні і всьлякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнішій курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

„Напівник церковний“

виданий бл п. Ігнатієм Полотнюком в Перемишлі, можна набувати у тогож жени під адресою: Катерина Полотнюк, вдова по півци катедральнім в Станиславові, ул. Собіського ч. 50.

Ціна брошуров. прям. 4 К.
Оправного в пів-полотно 4 К 50 с.
Оправного в полотно 5 К.
Пересилка поштова 60 сот.

Товариство взаїмних обезпечень

ЛЬВІВ
РИНОК Ч. 10.

„ДНІСТЕР“

ДІМ
„ПРОСВІТИ“

одинокое руске товариство асекураційне, засноване в 1892. р.

обезпечає будинки, движимости, збіжжє і пашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є надвишку з оплат розділяє межі членів яко звороти; в послідних трех літах вносив зворот 8%.

ДНІСТЕР

виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом в делегатом і місцевими членами. За 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3,187.258 К.

ДНІСТРА

поліси приймають при позичках Банк красвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР

посередничить при обезпеченях на житє в краківскім Товаристві, відступає часть провізії з таких обезпечень на рускі добродійні цілі; длятого на житє треба обезпечати ся тільки через „Дністер“.

ДНІСТРА

фонди вносять з кінцем 1902. р. 838.364 К і всі уміщені в цінних паперах пушлярних.

ДНІСТЕР

уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА

агенти заробили вже 432 тисячів коров провізії.